

Cauza C-34/24**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

18 ianuarie 2024

Instanța de trimitere:

Rechtbank Amsterdam (Țările de Jos)

Data deciziei de trimitere:

20 decembrie 2023

Reclamante:

Stichting Right to Consumer Justice

Stichting App Stores Claims

Pârâte:

Apple Distribution International Ltd

Apple Inc.

Obiectul procedurii principale

Litigiul principal privește o acțiune colectivă în despăgubire care a fost introdusă împotriva Apple Inc. și Apple Distribution International Ltd. (denumite în continuare „Apple și alții”) ca urmare a unor presupuse încălcări ale concurenței, în special a articolelor 101 și 102 TFUE, care ar aduce prejudicii utilizatorilor Apple App Store din Țările de Jos.

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Prezenta cerere formulată în temeiul articolului 267 TFUE privește chestiunea interpretării și a aplicării articolului 7 punctul 2 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 (denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles I bis”) în cadrul acțiunilor colective și al presupuselor încălcări ale concurenței în cazul cumpărăturilor efectuate în Apple App Store din Țările de Jos. Se pune accentul în

special pe chestiunea instanței competente din punct de vedere teritorial și pe întrebarea dacă Regulamentul Bruxelles I bis oferă posibilitatea ca, în temeiul *Nederlandse wet afwikkeling massaschade in collectieve actie* (Legea neerlandeză privind repararea prejudiciilor pe scară largă în carul unor acțiuni colective, denumită în continuare „WAMCA”), să se aplice norme naționale de trimitere și care elemente de legătură sunt relevante pentru determinarea competenței teritoriale a instanței.

Întrebările preliminare

Întrebarea 1 (*Handlungsort*)

a. Care trebuie considerat locul acțiunilor cauzatoare de prejudicii, în sensul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis, într-un caz precum cel în discuție în acest litigiu, în care presupusul abuz de poziție dominantă, în sensul articolului 102 TFUE, a fost pus în aplicare într-un stat membru prin vânzarea pe o platformă online administrată de Apple care este destinată întregului stat membru, pentru care Apple Irlanda acționează în calitate de distribuitor exclusiv și de comisionar al dezvoltatorului și reține un comision din valoarea de achiziție? Este relevant, în acest context, faptul că platforma online este, în principiu, accesibilă la nivel mondial?

b. Este important, în acest context, faptul că acest litigiu privește acțiuni care au fost introduse, în temeiul articolului 3:305a BW (Codul civil), de către o persoană juridică ce urmărește să apere, în baza unui drept propriu, interesele colective ale mai multor utilizatori care își au sediul în raza de competență a unor instanțe diferite (în Țările de Jos: arondismente) dintr-un stat membru?

c. Dacă, pe baza întrebării 1a (și/sau 1b), se desemnează nu doar una, ci mai multe instanțe naționale competente din punct de vedere teritorial în statul membru în cauză, articolul 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis se opune aplicării dreptului (procesual) național care permite trimiterea la o singură instanță din cadrul respectivului stat membru?

Întrebarea 2 (*Erfolgsort*)

a. Într-un caz precum cel în discuție, în care presupusul prejudiciu a survenit ca urmare a achiziționării de aplicații și de produse in-app pe o platformă online administrată de Apple (App Store) pentru care Apple Irlanda acționează în calitate de distribuitor exclusiv și de comisionar al dezvoltatorului și reține un comision din valoarea de achiziție (și în care a avut loc atât un pretins abuz de poziție dominantă în sensul articolului 102 TFUE, cât și o presupusă încălcare a interdicției înțelegerilor în sensul articolului 101 TFUE), și în care nu se poate stabili locul în care au avut loc aceste achiziții, numai sediul utilizatorului poate servi drept element de legătură pentru locul în care s-a produs prejudiciul, în

sensul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis? Sau există, în această situație, și alte elemente de legătură pentru desemnarea unei instanțe competente?

b. Este important, în acest context, faptul că acest litigiu privește acțiuni care au fost introduse, în temeiul articolului 3:305a BW (Codul civil), de către o persoană juridică ce urmărește să apere, în baza unui drept propriu, interesele colective ale mai multor utilizatori care își au sediul în raza de competență a unor instanțe diferite (în Țările de Jos: arondismente) dintr-un stat membru?

c. Dacă, pe baza întrebării 2a (și/sau 2b), este desemnată o instanță națională competentă din punct de vedere teritorial în statul membru în cauză, care nu este competentă să soluționeze decât acțiunile formulate de o parte din utilizatorii din respectivul stat membru, în timp ce pentru acțiunile formulate de o altă parte a utilizatorilor sunt competente din punct de vedere teritorial alte instanțe din același stat membru, articolul 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis se opune aplicării dreptului (procesual) național care permite trimiterea la o singură instanță din cadrul respectivului stat membru?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Articolele 101 și 102 TFUE

Articolul 7 partea introductivă și punctul 2 și articolele 17 și 18 din Regulamentul Bruxelles I bis

Dispoziții naționale invocate

WAMCA

Articolul 3:305a din Burgerlijk Wetboek (Codul civil) (denumit în continuare „BW”)

Articolele 1-14, 209, 220, 1018c, alineatul 3, articolul 1018d, alineatul 1 și articolul 1018e, alineatele 1-3 din Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Codul de procedură civilă) (denumit în continuare „Rv”)

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 Apple produce o serie de dispozitive portabile, între care iPhone, iPad și iPod Touch, care funcționează cu un sistem de operare dezvoltat și gestionat de Apple (iOS), preinstalat pe dispozitivele sale. Aplicațiile pentru astfel de dispozitive pot fi descărcate și/sau cumpărate din Apple App Store, platforma de vânzare online (*storefront*) a Apple, unde sunt disponibile și produse in-app. Acestea sunt funcții, servicii sau produse din cadrul unei aplicații. Aceste aplicații sunt dezvoltate de Apple sau de dezvoltatori terți. Pe dispozitivele Apple pot fi folosite în special

aplicații care sunt puse la dispoziție în App Store. Pentru utilizarea App Store, trebuie creat un profil de utilizator. *Storefront-ul* App Store poate fi folosit pe baza setărilor utilizatorului și depinde de țara indicată în profilul de utilizator. Utilizatorii care introduc Țările de Jos ca țară în profilul lor sunt trimiși în mod automat la *storefront-ul* neerlandez al App Store. Plățile efectuate în App Store au loc numai în baza sistemului de plată App-Store folosit de Apple. Dezvoltatorii terți pot oferi în App Store aplicații dezvoltate pentru Apple, cu condiția respectării anumitor condiții. Ei sunt remunerați din prețul de achiziție pe care utilizatorii l-au plătit pentru utilizarea aplicației sau a produselor in-app, pentru care Apple reține un comision. Apple Inc. conduce grupul Apple și este societatea-mamă, cu sediul în Statele Unite ale Americii, a Apple Distribution International Ltd. (denumită în continuare „Apple Irlanda”). Aceasta din urmă acționează în calitate de reprezentant și furnizor al Apple în Uniunea Europeană și gestionează și prelucrează datele utilizatorilor din Uniunea Europeană, inclusiv datele din profilul de utilizator.

- 2 Reclamantele, în special fundația Right to Consumer Justice și fundația App Stores Claims, urmăresc, printre altele, să apere interesele persoanelor care sunt victimele comportamentului anticoncurențial. Ele au formulat la *rechtbank van Amsterdam* (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos) o acțiune colectivă în despăgubire împotriva încălcărilor concurenței săvârșite de Apple și alții și țin, astfel, Apple Inc. și Apple Irlanda răspunzătoare în solidar. Reclamantele au deschis procedura în temeiul WAMCA. Înainte de introducerea acestei legi, în Țările de Jos era deja posibilă formularea unei acțiuni colective, însă de la intrarea în vigoare a acesteia este posibilă acum și formularea unei acțiuni colective în despăgubire, prin care se pot soluționa prejudiciile colective în mod eficient și efectiv. Fundațiile care introduc aceste acțiuni fac acest lucru în nume propriu și acționează, prin urmare, în calitate de reprezentanți ai intereselor tuturor persoanelor care consideră că au suferit prejudicii. În consecință, reclamantele nu sunt mandatari, agenți sau comisionari ai persoanelor vătămate. Persoanele vătămate sunt, în principiu, ținute de decizia finală a instanței, cu excepția cazului în care ele fac uz de opțiunea de neparticipare, și au dreptul (eventual) la despăgubiri individuale. Acțiunile colective în despăgubire bazate pe WAMCA pot fi formulate și împotriva unor părți străine. În acest caz, instanța neerlandeză trebuie să stabilească dacă este competentă.

Principalele argumente ale părților din litigiul principal

- 3 Reclamantele consideră că instanța de trimitere este competentă în temeiul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis.
- 4 În opinia Apple și alții, competența instanței de trimitere nu se poate baza pe articolul 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis, întrucât presupusa faptă cauzatoare de prejudicii nu a avut loc în Țările de Jos. În subsidiar, cel mult, *rechtbank van Amsterdam* (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos) se poate

declara competent pentru utilizatorii care au făcut cumpărături în App Store din Amsterdam, cu un *storefront* neerlandez.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 5 În litigiul principal, se pune accentul pe întrebarea dacă instanța de trimitere este competentă să judece acțiunile colective în despăgubire în temeiul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis.
- 6 În Hotărârea sa din 15 iulie 2021, Volvo și alții (C-30/20, EU:C:2021:604) (denumită în continuare Hotărârea „Volvo și alții”), Curtea de Justiție a statuat că articolul 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis atribuie direct și imediat competența teritorială. Conform jurisprudenței constante a Curții de Justiție, competența teritorială a instanței poate fi determinată, în temeiul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles bis I, atât pe baza locului în care s-a produs fapta cauzatoare de prejudicii (denumit în continuare „Handlungsort”), cât și pe baza locului în care a survenit prejudiciul (denumit în continuare „Erfolgsort”), astfel încât reclamantul poate alege.
- 7 Potrivit Hotărârii Curții de Justiție din 5 iulie 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533) (denumită în continuare „Hotărârea flyLAL”), în cazurile de exploatare abuzivă a unei poziții dominante (articolul 102 TFUE), Handlungsort se determină pe baza actelor îndeplinite de întreprinderea dominantă pentru a o pune în practică. Cu toate acestea, atunci când au loc evenimente excepționale care fac parte dintr-o strategie comună și care participă împreună la realizarea prejudiciului, trebuie determinat evenimentul care prezintă o importanță deosebită pentru punerea în aplicare a acestei strategii. În lumina Hotărârii Curții de Justiție din 25 octombrie 2011, eDate Adverstising și alții, (C-509/09 și cauza C-161/10, EU:C:2011:685) (denumită în continuare Hotărârea „eDate Advertising și alții”), modul de lucru al Apple și alții conduce la un presupus abuz de poziție dominantă care are loc (și) în Țările de Jos, ceea ce înseamnă că instanța neerlandeză are competență internațională. De asemenea, în Hotărârea flyLAL și în Hotărârea din 21 mai 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335) (denumită în continuare „Hotărârea CDC Hydrogen Peroxide”), Curtea de Justiție s-a pronunțat cu privire la determinarea Handlungsort în cazul impunerii interzise a prețurilor de revânzare (articolul 101 TFUE). În aceste hotărâri, s-a stabilit că Handlungsort depinde de un eveniment concret pe parcursul căruia fie a fost definitiv încheiată această înțelegere, fie a fost încheiat un acord care constituie singur evenimentul cauzator al prejudiciului pretins a fi cauzat.
- 8 Din Hotărârea Curții de Justiție din 12 septembrie 2018, Löber (C-304/17, EU:C:2018:701), reiese că, pentru determinarea Erfolgsort, nu se poate lua în considerare orice loc unde se pot concretiza consecințele prejudiciabile, ci trebuie avut în vedere prejudiciul inițial, care rezultă în mod direct din evenimentul causal, iar nu consecințele prejudiciabile ulterioare. De asemenea, din Hotărârea

flyLAL reiese că, atunci când piața afectată de acțiuni anticoncurențiale se găsește în statul membru pe teritoriul căruia prejudiciul invocat se pretinde că a avut loc, este necesar să se considere că locul materializării prejudiciului se găsește în acest stat membru.

- 9 În primul rând, instanța de trimitere notează că legiuitorul neerlandez nu a desemnat o singură instanță care are competență exclusivă pentru examinarea tuturor cauzelor WAMCA, astfel încât este importantă întrebarea cu privire la instanța competentă din punct de vedere teritorial în temeiul Regulamentului Bruxelles I bis. În plus, Hotărârea CDC Hydrogen Peroxid nu poate fi pur și simplu aplicată procedurii din litigiul principal deoarece în această situație, spre deosebire de cauza care a condus la acea hotărâre, acțiunile persoanelor vătămate nu sunt grupate, ci reclamantele acționează în nume propriu, apărând interesele colective ale persoanelor vătămate.
- 10 În al doilea rând, instanța de trimitere consideră că, pentru determinarea Handlungsort, acțiunile relevante legate de abuzul de poziție dominantă săvârșite de Apple pot fi corelate cu faptul că App Store cu *storefront-ul* neerlandez vizează în mod specific piața neerlandeză și folosește, de asemenea, limba neerlandeză. În opinia instanței de trimitere, acțiunile relevante sunt reprezentate de vânzarea în App Store (administrat de Apple), în care Apple Irlanda acționează în calitate de distribuitor exclusiv și comisionar și reține, în acest scop, un comision din valoarea de achiziție. Astfel, prin aplicarea jurisprudenței rezultate din Hotărârea flyLAL și din Hotărârea eDate Advertising și alții se poate decide, în primul rând, că pretensele încălcări ale dreptului concurenței au avut loc în Țările de Jos și, în al doilea rând, că instanța neerlandeză are competență internațională. Spre deosebire de Hotărârea flyLAL, lipsește însă un loc în care are loc o acțiune specifică, întrucât cumpărăturile sunt efectuate pe o platformă online. Prin urmare, nu s-a stabilit încă instanța neerlandeză competentă din punct de vedere teritorial.
- 11 În al treilea rând, instanța de trimitere consideră că, pentru majoritatea utilizatorilor, Erfolgssort este situat în Țările de Jos, deoarece acești utilizatori au făcut cumpărături în App Store cu un *storefront* neerlandez și au plătit aceste cumpărături din conturi bancare neerlandeze. Rezultă de aici că Țările de Jos sunt locul în care a survenit prejudiciul inițial. Odată cu această concluzie, nu s-a stabilit încă ce instanță neerlandeză este competentă din punct de vedere teritorial. Din Hotărârea Volvo și alții rezultă că competența teritorială îi revine instanței de la locul achiziției aferent sediului părții vătămate. Cu toate acestea, având în vedere că aceste cumpărături au fost efectuate cu dispozitive mobile pe o platformă online, locul exact este greu de stabilit. Instanța de trimitere întreabă dacă, în acest caz, se poate face referire la sediul utilizatorului/cumpărătorului. În acest caz, competența rechtbank van Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos) cu privire la utilizatorii stabiliți în Amsterdam este certă, însă este neclar, în temeiul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I, dacă instanța de trimitere este competentă și cu privire la utilizatorii care se află în Țările de Jos, însă nu în Amsterdam. Astfel, mai multe instanțe din mai multe arondismente pot fi competente, în funcție de sediul părții ale cărei interese sunt

apărate. În consecință, există un risc sporit ca, în cauze similare, să se ia decizii diferite.

- 12 În plus, instanța de trimitere se întreabă dacă este relevant că o acțiune colectivă în despăgubire este introdusă de o persoană juridică ce apără interese colective. Dacă răspunsul la această întrebare este unul afirmativ, instanța de trimitere întreabă dacă sediul persoanei juridice este un element de legătură pentru determinarea instanței care este competentă pentru întregul stat membru sau dacă trebuie luate în considerare alte elemente de legătură. Dacă se poate ține cont de sediul persoanei juridice care apără interesele utilizatorilor, acțiunea în despăgubire poate fi introdusă în mod eficient și efectiv, în temeiul articolului 220 Rv, la o singură instanță.
- 13 În sfârșit, instanța de trimitere dorește să se stabilească dacă Regulamentul Bruxelles I bis permite aplicarea unor norme naționale de trimitere (în acest caz, neerlandeze) (în special articolul 220 Rv), în pofida faptului că acest regulament urmărește să desemneze în mod direct și imediat instanța competentă din punct de vedere teritorial. Această întrebare a fost, de asemenea, abordată în două cereri de decizie preliminară pe care Gerechtshof Amsterdam (Curtea de Apel din Amsterdam, Țările de Jos) le-a adresat Curții la 19 septembrie 2023 (cauzele C-672/23 și C-673/23).